

REGNSKOG

NYTT FRA REGNSKOGFONDET NR 3/2011

Rettigheter redder regnskog:

Indianerterritoriet Xingu fyller 50 år

Smånytt: 2-4 ■ Vi anbefaler: Den tapte byen Z: 2 ■ Reisebrevet: Jomfrutur til Fransk Guyana: 6 ■ Leder: 5
XINGU - 50 ÅR FOR REGNSKOGEN: 6-11 ■ Operasjon Dagsverk ti år etter: 12
Aktivist: Higinio Tenório: 13 ■ Matolje til besvær: 14-15 ■ Fra «Viva a mata!» til «Regnskog»: 16
I Arilds hage: 17 ■ Redd regnskogen: 18-19 ■ På baksiden: Foto Espen Wæhle: 20

REGNSKOGFAKTA: Visste du at nesten en femtedel av klodens utslipp av klimagasser kommer fra avskoging?

VI
ANBEFALER!

BOK: Den tapte byen Z
FORFATTER: David Grann
ANBEFALT AV: Torkjell Leira, programkoordinator i Regnskogfondet

«En beretning om dødelig besettelse i Amazonas» er undertittelen til denne boka. Det er en særdeles presis beskrivelse av en usedvanlig fascinerende bok.

Utgangspunktet er forfatterens jakt på hva som egentlig skjedde med den engelske oppdageren og eventyreren Percy Fawcett som forsvant sporløst i Amazonas i 1925. Fawcett var overbevist om at det dypt inne i jungelen fantes spor av en stor, gammel sivilisasjon, som han kalte «byen Z».

Underveis i fortellingen får vi historier om vitenskapers utvikling, om gummiboomens rikdom og grusomheter, om hvordan synet på urfolk har forandret seg og om nye arkeologiske bevis for store sivilisasjoner i Amazonas.

For meg blir boka ekstra spennende fordi både Fawcett og forfatteren ender sine reiser inne i Xingu, som er et av Regnskogfondets viktigste prosjektområder i Brasil.

I Xingu er det nylig gravd ut mange titalls byer, forbundet med veier og broer. Byene var like store som mange europeiske middelalderbyer og basert på ingeniørkunst og matematikk på høyde med det som fantes i Europa på samme tid.

Dagens indianere i Xingu framstilles som unødvendig eksotiske og skremmende, men ok, det kan jeg leve med. Jeg kjenner indianerne i Xingu som dyktige og hyggelige samarbeidspartnere, svært politisk bevisste og med en imponerende rekke innovative prosjekter.

torkjell@regnskog.no

Foto: Funai

PÅ FLUKT: Disse indianerne er etter all sannsynlighet på flukt etter at peruanske narkotikabander har tatt seg inn på området deres.

Kontrollpost beleiret av peruansk narkobande

En gruppe indianere som lever isolert fra omverdenen har måttet flykte etter at en brasiliansk kontrollpost ble angrepet og totalskadet av en peruansk narkotikabande. Kontrollposten ligger om lag 50 kilometer fra den peruanske grensen og skulle beskytte området hvor indianerne bor.

Nå finnes det ingen spor etter indianerstammen og det brasilianske indianerdirektoratet FUNAI frykter for sikkerheten til indianerne. Politiet skal ha funnet en pakke med 20 kilo kokain i nærheten. Det fryktes nå at Envira-elven, der kontrollposten ligger, har blitt et inngangspunkt til Brasil for kokainsmuglere fra Peru.

Hogstselskap dømt til å betale 540 millioner kroner

For første gang er et tømmerselskap dømt til å betale erstatning i Papua Ny Guinea. I juni 2011 ble det malaysiske tømmerselskapet Concord Pacific idømt bot av domstolene i landet for å ha drevet ulovlig hogst. I dommen mot selskapet sies det blant annet: «Skadene er ikke mulige å måle. Hogstoperasjonen har ødelagt livene til folk, og har hatt spesielt stor innvirkning på kvinner og barn». Concord Pacific drev utstrakt ulovlig hogst i et uberørt skogområde gjennom ti år. Selskapet fikk i 1994 klarsignal til å drive begrenset hogst i forbindelse med at de bygget en vei mellom Kiunga og Aiambak i The Western Province i Papua Ny-Guinea. Avtalen gikk ut på at de kunne drive hogst innenfor 40 meter fra veien for å ta ut tømmeret i forbindelse med veibyggingen. I stedet benyttet de anledningen til å hogge opp til 20 kilometer på hver side av veien.

REGNSKOGFAKTA: Visste du at det finnes 3 000 ulike fiskeslag bare i Amazonas?

Plante spiste kjøttmeis

En kjøttetende plante har fanget og fortært en kjøttmeis i Somersset i England skriver BBC News.

At en kannebærerplante fra Nepenthes-slekten har spist en fugl har bare blitt observert én gang tidligere, i følge hageeieren som oppdaget den uheldige kjøttmeisen.

Kannebærerplantene stammer opprinnelig fra Sørøst-Asia og Australia, og beholderne ytterst på bladene er vanligvis mellom 5 og 30 centimeter dype. Større kannebæerne er kjent for å kunne ta både frosker, firfirsler og mus. Byttet fordøyes av en veske nede i «kannen». Nigel Hewitt-Cooper, som fant restene etter fuglen i sin prisbelønte tropiske hage, mener den satte seg fast da den forsøkte å fange et insekt som fløt nede i blomstens beholder.

Foto: Arild Hagen

GLUPSK: En tropisk kannebærer lignende denne slukte en hel kjøttmeis i England.

Lokalbefolkning arrestert og mis-handlet i Kongo

Det skjer dessverre jevnlig at internasjonale tømmerselskaper får politiet på sin side mot lokalbefolkningen. I Inongo i Bandundu-provinsen i DR Kongo kulminerte nylig en konflikt med at politiet arresterte sju personer og flere ble slått.

I landsbyen Yalisika i Equateur-provinsen ble politiet tilkalt da lokalbefolkningen demonstrerte mot tømmerselskapet Siforco. Det resulterte i en rekke voldshandlinger, hvorav flere lokale ble alvorlig skadet, flere kvinner ble voldtatt og eiendom ble ødelagt.

Borneo – klodens fruktmekka

Borneo er en drømmeøy for biologer med sin høye forekomst av plante- og dyrearter. Visste du at det på Borneo vokser 70 ulike arter frukttrær vilt? 45 av disse dyrkes også av mennesker. Spesielt skogene nærme kysten er rike på karplanter hvor mange av disse er frukttrær.

Mye frukt skaper gode forhold for fruktspisende dyr. Orangutangens diett kan bestå av opp til 90 prosent frukt. Flaggermus, ville griser, malaybjørner, fugler og en rekke andre dyr har frukt som viktigste næringskilde. Frukt er også en viktig matkilde for lokalbefolkningen. Dayakene setter opp midlertidige leire i skogen for å høste durian som lettest kan santes når de faller modne ned fra trærne.

Kilde: Mongabay.com, Wikipedia

Foto: Anja Lillegraven

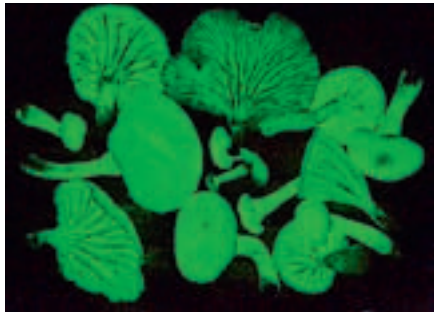
DURIAN: Durian er kjent som «Kongen av frukter» i Sørøst-Asia, og er kjent for sin spesielle lukt når den blir moden. Den lukter så ubehagelig at den i Asia er forbudt å spise enkelte steder, som ved sportsarenaer, hoteller osv.

Selvlysende sopp

En selvlysende sopp som vokser i Brasils regnskoger har blitt gjenoppdaget etter 170 år. Soppen ble først omtalt av den engelske botanikeren George Gardner i 1840, derav det latinske navnet *Neonothopanus gardneri*. Etter dette har den ikke blitt sett av forskere før den ble gjenoppdaget for to år siden, skriver forskning.no.

Soppen skal ha en kraftig, selvlysende glød. Ifølge San Francisco State University i California, er lyset fra soppen så kraftig at man kan lese i det. Soppen ble oppdaget ved hjelp av digitale kameraer som fanger opp lys som er usynlige for det menneskelige øye. Flere selvlysende sopper er kartlagt, de fleste av disse finnes i tropene. Det forskes nå på de kjemiske prosessene som gjør at sopp kan være selvlysende. Dyr og insekter kan være selvlysende i kortere perioder, mens mekanismene hos sopp er annerledes. De kan gløde i 24 timer i døgnet, så lenge det er vann og oksygen tilgjengelig.

SELVLYSENDE: Bildet er tatt med kamera som fanger opp hvordan soppen gløder i mørket.

Tettere skog tar opp mer karbon

Selv om verdens skogareal ikke øker, blir det bundet opp stadig mer karbon i skogene. Forklaringen er at trærne står tettere og vokser raskere, skriver forskning.no. I likhet med byer kan skogen vokse enten ved å spre seg utover, eller ved å bli tettere. Skog som vokser, tar opp CO₂ fra lufta gjennom fotosyntesen, og lagrer det midlertidig i biomassen. Skogene i mange av verdens regioner er nå i ferd med å bli større karbonlagre, viser en studie forskere ved The Rockefeller University i USA har gjort.

REISE-
BREVET

Jomfrutur til fransk Guyana

HVEM: Amazonaskoordinator Torkjell Leira

HVOR: Fransk Guyana

Er på prosjektreise for Regnskogfondet til Brasil og Fransk Guyana. Ingen i Regnskogfondet har vært i Fransk Guyana før, det blir superspennende! Reiseruta er denne: Oslo–Amsterdam–São Paulo–Belém–Cayenne–Paris–Oslo.

Fransk Guyana er ett av de tre små landene øverst til høyre i Sør-Amerika. Et fransk «oversjøisk departement» som det kalles – eller en koloni, for å kalle en spade for en spade. Her betaler du med euro og folk mottar pensjon fra Frankrike.

Dette blir nybrottsarbeid for Regnskogfondet. Vi har ingen prosjekter i landet, men har i mange år støttet organisasjoner rett over grensen til Brasil, i delstaten Amapá. Dette arbeidet har vi oppskalert de siste årene, og da er allianser over grensene viktig.

Jeg er her for å delta på en kartleggingsreise med vår brasilianske partnerorganisasjon Iepé for å bli bedre kjent med urfolksorganisasjoner, miljøorganisasjoner og akademiske institusjoner. Ett av målene er å knytte tettere bånd slik at urfolk i denne regionen skal komme ut av den politiske isolasjonen de har vært i. Et

annet at aktører i Brasil og Fransk Guyana skal kunne samarbeide mer effektivt for å løse akutte miljøproblemer som gruvedrift i regnskogen.

Mange tusen, kanskje over ti tusen gullgravere fra Brasil – garimpeiros – opererer mer eller mindre lovlig i Fransk Guyana. Det er den største trusselen mot regnskogen og indianerne i grenseområdene. Gullgraving forurensrer elvene og skaper generelt sosialt kaos. Det har vært overgrep, drap og tragedier overalt i Amazonas der dette har foregått.

Kampen mot ulovlig gullgraving er det viktigste temaet for urfolk i denne regionen. De siste årene har vi samlet indianere og miljøorganisasjoner fra Nord-Brasil, Fransk Guyana og Surinam for at de skal kunne snakke sammen, samarbeide og fremme sin krav på en koordinert måte. Særlig for urfolkene er dette viktig, så de kan komme ut av den politiske isolasjonen de har befunnet seg i.

Kanskje Fransk Guyana blir Regnskogfondets neste prosjektland?

Hilsen Torkjell Leira, Amazonas-koordinator i Regnskogfondet

PÅ Plass: Teamet fra Iepé og Regnskogfondet: Luis Donisete Benzi Grupioni, Marcia Nogueira Franceschini og Torkjell Leira.

Rettigheter redder regnskog

Aldri har interessen for å bevare regnskogen vært større. Enkeltmennesker og organisasjoner engasjerer seg, både i regnskogslandene og i rike land langt unna.

Politikere, internasjonale organisasjoner og klimaforhandlere drøfter tiltak og utvikler planer for skogbevaring som aldri før. Dette er gledelig og oppmuntrende. Det er uttrykk for en erkjennelse av at den tropiske regnskogen er viktig for hele kloden, som klimaregulator, biologisk skattkammer og hjemsted for millioner av mennesker.

Overser det viktigste

Forbløffende mange planer og tiltak tar imidlertid urovekkende lett på den kanskje viktigste forutsetningen for å lykkes: at regnskogsbeboerne har trygge, langsiktige rettigheter til sine tradisjonelle leveområder. I Brasil er de mange store indianerterritoriene i Amazonas den mest effektive barrieren mot avskoging. Xinguterritoriet, som Regnskogfondet har støttet i 20 år og som du kan lese om i denne utgaven av «Regnskog», er et slående eksempel. Territoriet, som er litt mindre enn Belgia, framstår i dag som en grønn øy i et avskoget

hav av beitemark og soyaplantasjer. Med enerett til ressursene i områdets elver og skoger, har indianerne maktet å forsvare landet sitt for å sikre framtiden for sine barn og barnebarn – og for regnskogen.

Lavere avskoging enn i nasjonalparker

Satellittdata bekrefter dette. Omfanget av avskoging inne på indianernes områder er lavere enn selv i nasjonalparker og verneområder, og bulldoserne stanser på grensen til indiansk land. Siden indianerterritoriene dekker mer enn tre ganger Norges areal – en femtedel av brasiliansk Amazonas – leverer indianerne dermed et vesentlig bidrag til å bevare Amazonas' regnskog.

Landrettigheter redder regnskog

Internasjonal forskning de siste årene har vist hvor viktig avklarte landrettigheter er for skogbevaring. Uavklarte landrettigheter innbyr til kortsiktig ressursutnyttelse og den sterkeste rett. Det samme gjelder når staten er en fjern men formell eier, slik det er vanlig i Afrika og deler av Asia. Men der de tradisjonelle regnskogsbeboernes kollektive eiendoms- og forvaltningstradisjoner anerkjennes av myndighetene, slik det har skjedd i mange land i Latin-Amerika, går det bedre. Også der det drives mer aktivt, moderne skogbruk viser det seg at skogene gjennomsnittlig beskyttes bedre og gir lokalbefolkningen større inntekter når lokalsamfunnene har rett til å bestemme over skogtiltakene.

Rettighetsbasert regnskogsbevaring har alltid vært Regnskogfondets hovedstrategi. Selv om stadig flere innser at eiendomsforhold er avgjørende for skogens skjebne, lages det fortsatt ambisiøse verneplaner og prosjekter som unnlater å ta rettighets spørsmålet på alvor. Vi har liten tro på slike prosjekter. Rettigheter er en forutsetning for resultater.

I Brasil er de mange store indianerterritoriene i Amazonas den mest effektive barrieren mot avskoging.

Anna Bjørndal

- Leder i Regnskogfondets Amazonas-avdeling. Ansatt siden 2008
- Har hovedfokus på Brasil og på å koordinere arbeidet i Amazonas-landene
- Cand.mag med fordypning i u-landsstudier og mastergrad i sosial-politikk i utviklingsland. Har jobbet i en rekke land i Latin-Amerika og Afrika
- For kontakt med Anna Bjørndal: anna@regnskog.no

50 år for regnskogen

I år markerer Brasils mest kjente og kanskje best beskyttede indianerterritorium 50 år. **Regnskogfondets Anna Bjørndal** deltok på jubileumsfeiringen til *Parque Indigena do Xingu*:

AV ANNE LEIFSDATTER GRØNLUND

— **D**et kan vanskelig beskrives hvor viktig dette arrangementet var. Det er første gang siden parken ble opprettet at representanter fra alle folkegruppene møtes på denne måten.

Jubileet samlet over 400 mennesker i den lille landsbyen Ipavuru helt sør i Xingu – både indianere og hvite, som vi kalles av dem.

— **Hvilken følelse sitter du igjen med?**

— Jeg har besøkt mange områder der det bor indianere de siste årene, men denne gangen måtte jeg klype meg selv i armen for å skjønne at det jeg var med på var virkeligheten og ikke en film. Det er lenge siden jeg har møtt mennesker som er så stolte av sin egen kultur. Kroppsmalinger, sanger, danser – så utrolig vakkert at jeg følte meg rett og slett litt stolt selv av å være menneske. Og det er det alt for sjeldent jeg gjør.

— **Hva er det som er så spesielt med Xingu?**

Xingu-elvebassenget i Brasil er et av verdens største beskyttede områder. Det inkluderer 30 urfolkterritorier, der Xinguparken utgjør det eldste. Bare i Xinguparken bor det 16 forskjellige indianergrupper. Der er derfor det heter indianerpark og ikke indianerterritorium – fordi det bor flere forskjellige stammer der. Paradoksalt nok ligger parken midt i det som kalles avskogingsbeltet i Brasil. Derfor er det er så utrolig å se hvor godt bevart regnskogen er der, takket være indianernes utrettelige kamp for å beskytte den.

— **Ja, for det finnes knapt skog rundt indianerparken?**

— Delstaten Mato Grosso, som betyr tett skog, ligger i ett av de siste områdene i Brasil som ble kolonisert. På 1950- og 1960-tallet ble regionen karakterisert som et demografisk tomrom som måtte fylles.

Myndighetene bestemte at landet skulle utvikles og at folk som bodde langs kysten skulle inn i landet. Det ble gjennomført flere ekspedisjoner innover i Mato Grosso. Men siden området var så vanskelig tilgjengelig tok det heldigvis lang tid å gjennomføre, og innen den tid ble altså indianerparken Xingu opprettet.

– Du bruker begreper som «den hvite mann» – er ikke det gått ut på dato?

– Indianere i Brasil, og dette er unikt for Brasil, snakker om alle ikke-indianere som «de hvite».

– Og du sier «kolonisere» om 1960-tallet – men Brasil ble uavhengig allerede i 1822?

– Sett fra indianernes ståsted er brasiliarnes invasjon av områdene de selv alltid har bodd en kolonisering. I Mato Grosso skjedde det så sent som på 1960–70-tallet. De fleste tenker på kolonisering i Brasils tilfelle som noe portugiserne holdt på med på 1500-tallet. Men for indianerne er dette noe som foregår den dag i dag. Dette var et hett diskusjonstema under jubileet.

– Indianerne hadde liten respekt i samfunnet og ingen formelle rettigheter for 50 år siden. Hvorfor fikk de dette territoriet?

– Tre brødre med sterk interesse for urfolk, Orlando, Claudio og Leonardo Villas-Bôas, lurte seg med på noen av de aller første ekspedisjonene innover i Mato Grosso. De

«Det er lenge siden jeg har møtt mennesker som er så stolte av sin egen kultur. (...) jeg følte meg rett og slett litt stolt selv av å være menneske.» ANNA BJØRNDAL

kontaktet en rekke forskjellige etniske grupper langs Xingu-elven og lærte seg språkene deres for å advare dem mot at den hvite mann var på vei. Dette var disse indianergruppens første møte med ikke-indianere.

– Og så?

– Etter å ha innsett hvor katastrofale konsekvenser myndighetenes utbyggingsplaner kom til å få for indianerne foreslo Villas-Bôas-brødrene i 1952 å opprette en nasjonalpark for å beskytte dem. Da parken ble etablert i 1961 ble den ti ganger mindre enn det opprinnelige forslaget fra brødrene. Mange grupper måtte flytte fra områdene sine og inn i parken for å unnsnippe presset fra nybyggere og tømmerhoggere..

– Så parken eksisterer takket være tre brødre?

– Mange av de eldre som var til stede under jubileet husker tiden før det første møtet med «den moderne verden». Mange av dem kommer fra folkegrupper som forlot landet sitt og flyttet inn i parken etter råd fra

Villas-Boas-brødrene, og mange slektninger døde på veien. Den dag i dag er det flere folkegrupper som kjemper for å få tilbake landet de måtte flytte fra for 50 år siden.

– Betyr dette at du snakket med indianere som opplevde å bli «oppdaget»?

– Ja, og de eldre snakket mye om Villas-Bôas-brødrene. Det var utrolig spennende å høre dem fortelle hvordan brødrene allerede for 50 år siden advarte dem mot det som kom til å skje i framtida: «Det er deres ansvar å ta vare på parken. Dere må være forberedt på at den hvite mann ikke er opptatt av skogen og elven. De vil komme inn i parken, og de vil prøve å lure dere».

– Deltok du aktivt under jubileet?

– Dette var deres fest, og de viste fram sine tradisjoner – til hverandre og til alle oss utenfra. Husk at de ikke er en enkelt gruppe, men 16 ulike grupper, fra forskjellige steder, med ulike historier og kulturer. Selv var jeg mest av alt en tilskuer – og det var hele tiden noe og se på. Dans, bryting, tautrekking, kroppsmaling.

– Bare lek og moro?

– På ingen måte. Dette var et svært viktig arrangement for dem som bor i – og forvalter – parken. Presset utenfra har kanskje aldri vært større, og det er utrolig viktig at de ulike folkegruppene klarer å gå sammen for å beskytte territoriet. Det ble arrangert to store møter der alle folkegruppene deltok, vi andre fikk også anledning til å stille spørsmål. Første dagen møttes de eldre, høvdinger som nyter stor respekt både i og utenfor sin egen stamme. Dagen etter var det de yngre, de som nå er i ferd med å overta ansvaret, som møttes. De eldre snakket mye om tiden som har vært, om kampen de har kjempet og om bekymringene for framtiden. De frykter at påvirkningen utenfra gjør at de unge ikke er i stand til å beskytte territoriet. Høvding Raoni var svært opptatt av at ikke etterkommerne hans skal havne på gata når han er

KROPPSMALING: Indianergruppene i Xingu har lange og sterke tradisjoner for kroppsmaling. Her forbereder to kvinner fra landsbyen Ipavuru seg til jubileet.

GODT DOKUMENTERT: Rundt 400 gjester samlet seg for å feire Xinguparkens 50-årsdag. Alt ble dokumentert, både av indianernes egne produksjonsteam og av medier utenfra.

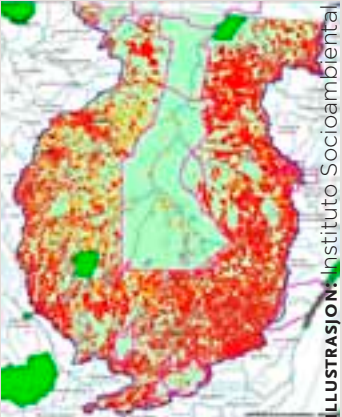

INDIANERPARKEN XINGU

- Det første indianerterritoriet som samler flere folkegrupper. Ble anerkjent av myndighetene i 1961.
- Ligger i den sørlige delen av elvebassenget Xingu i delstaten Mato Grosso.
- 28 000 kvadratkilometer.
- 16 forskjellige etniske grupper i 66 landsbyer.
- Til sammen 5500 mennesker.
- Et av Regnskogfondets første prosjekter var grenseovervåking i Xinguparken.

XINGUBASSENGET

- 510 000 kvadratkilometer, derav 270 000 km² beskyttet land.
- I hele Xingu-elvebassenget bor det 24 forskjellige etniske grupper.
- Xingu-elven er 2700 km.

GRØNN OASE: Kartet viser avskogingen (rødt) rundt Xinguparkens grenser i 2007.

borte. Han oppfordret de unge til å bli i parken og sloss for den. At de «aldri må la kulturen utenfra utslette sin egen.»

– **Raoni – det er han mange, selv her i Norge, husker fra slutten av 80-tallet som «han med leppa» som var på turne med Sting?**
– Ja. Da han på 80-tallet kjempet for å få opprettet et territorium der hans folk opprinnelig kom fra, kom han i kontakt med en belgier som kjente Sting. Det bekjentskapet førte til at Sting opprettet Regnskogfondet. Raoni er en helt fantastisk mann, utrolig å møte ham.

– **Hva har vært Regnskogfondets rolle i Xinguparken siden den gang?**
– Ett av de første prosjektene vi støttet var nettopp i Xinguparken. Det begynte med at vi ga indianerne støtte slik at de kunne beskytte grensene rundt parken mot ulovlige inntrengere som bønder og tømmerhoggere. Siden har vi jobbet med utdanning, utvikling av bærekraftige økonomiske aktiviteter og hjulpet dem med å organisere seg. Akkurat nå bruker vi mye ressurser på å komme fram til en felles forvaltningsplan som alle de 16 folkeslagene kan enes om.

– **Xinguparken presenteres i dag som suksesseksemplet på et indianerterritorium – samtidig står den etter 50 års eksistens fortsatt overfor enorme utfordringer?**
– Du kan dele utfordringene i to kategorier, trusler som kommer utenfra, og endringer som skjer i parken. Avskogingen i regionen øker, noe som også påvirker økologien inne i parken. Xingueleven tørker inn fordi industrijordbrukerne rundt parken hogger skog helt inn til elvens kilder, som dessverre ligger utenfor indianernes territorium, for å dyrke mest mulig soya og ha mest mulig kveg. Dette fører til at kvaliteten på vannet blir dårligere og det er færre fisk i elven. Også forurensing fra jordbruket gjør at det er mindre biodiversitet, og dermed mindre mat. I tillegg slipper heller ikke indianerne unna klimaendringene. Det gjør at de ikke lenger kan stole på at regnet kommer når det skal og de opplever i mye større grad enn før lengre perioder med tørke. Alt dette omtales som om parken får en «omfavelse av døden».

– **Og hva er de interne utfordringene?**
– Indianerne i dag må lære seg å leve i en mer begrenset kontekst enn tradisjonene

tilsier. For bare noen generasjoner siden hadde de mye større områder og det fantes mye mere skog. De har også utfordringer med å ivareta kulturen. Mange unge drar til byene for å jobbe eller studere – noe som var uaktuelt for bare få år siden – og impulsene utenfra er sterke.

– **Men ingen kan vel nekte dem å oppsøke moderne teknologi og andre levemåter dersom de ønsker det?**
– Selvfølgelig ikke. I dag finnes det både internett, TV og andre såkalte moderne teknologier i parken, og det er mye lettere å reise ut av parken enn før. Indianerne er også nødt til ha kunnskap om og dialog med omverdenen for å kunne klare å beskytte parken. Utfordringen for de unge i dag blir å bruke den nye teknologien til å løse parkens utfordringer og ivareta arven fra forfedrene. På jubileet var det mange heftige diskusjoner om hvordan man kan forene de unges ønske om utvikling og de eldres tanker om framtiden.

– **Hva tenker den yngre generasjonen om disse utfordringene?**
– De unge benyttet sitt dialogmøte til å snakke om hvordan de ser for seg framtiden. Det som kommer klart fram er at de har veldig stor respekt for de eldre, at de ønsker å benytte seg av kunnskapen deres og at de vil kjempe for at xinguparken og tradisjonene skal overleve. De var opptatt av å finne felles løsninger og øke samarbeidet mellom folkegruppene. Det er tydelig at det finnes en generasjon av yngre ledere som er bevisst utfordringene parken står overfor, og som også har fordelen av å kjenne til verden utenfor.

– **Hva var den sterkeste opplevelsen under jubileet?**
– Det var da høvding Raoni, mens det var dørgende stille, dundret krigerstaven i bakken så alle de 400 deltakerne skvatt opp i lufta. Han lovet der og da å ta med seg 400 krigere til Brasilia for å demonstrere mot President Dilma Rouseff for at ikke den svært kontroversielle Belo Monte-demningen, som vil bli verdens tredje største vannkraftverk, skal bygges. Etter ordene «Xinguelven vil dø hvis Belo Monte bygges» avsluttet 80-åringen med en krigsdans mot fiender. Det var ikke ett eneste hår på kroppen som ikke sto rett opp.

annelg@regnskog.no

Foto: Luis donisete benzi grupioni /lepe

MEGARON TXUCARRAMAE (60), Kayapo-indianer fra Xingu.
– Jeg likte best samtalen mellom publikum og de eldre. Det er lenge siden alle folkegruppene har vært samlet. De kulturelle innslagene var også fine, jeg skulle gjerne ha tatt med meg 40 av våre krigere for å vise fram vår dans også.
– Den største utfordringen blir å forberede de unge på oppgaven med å beskytte parken. Mange drar inn til byen og får dårlige vaner som kan ødelegge kulturen. Det må vi unngå at skjer.

Foto: Anna Bjørndal

KRISTIAN BENGTSON (38), urfolksansvarlig ved Den norske ambassaden i Brasil
– Det er helt spesielt å få oppleve den levende, autentiske urfolkskulturen de har her. Jeg kommer til å huske skjønnheten som kommer fra deres indre selvtillit. De vet selv at de er unike og de ønsker å fortsette å være det.
– Den største utfordringen tror jeg blir for de eldre å finne en ny måte å videreforme kulturen den til den yngre generasjonen på. Det er ikke de unges feil om de ikke lærer seg kulturen, det er de eldres ansvar å klare å lære den bort.

Foto: Anna Bjørndal

KATIA ONO (37), jobber for organisasjonen Instituto Socioambiental i Xinguparken
– De unges holdninger og standpunkter og deres ønske om dialog med de eldre. Letingen etter en felles følelse av å være «xinguaner».
– Jeg tror den største utfordringen er produksjonen av matvarer – dvs matvaresikkerhet. Befolkningen øker og det gjør også kompleksiteten i levemåten. Min frykt er at de blir som oss andre: Avhengig av å gå i butikken for å handle mat og hvis man ikke har penger så har man ikke mat.

Foto: Anna Bjørndal

Kumaré Wajäpi (48), Wajäpi-indianer fra Amapá
– Jeg er veldig imponert over organiseringen. Programmet, overnattingen, alt har vært veldig bra gjennomført.
– Vi indianere vet at det kommer til å oppstå mange problemer framover. Vi opplever at territoriene våre ødelegges, at elvene våre dør og at luften ikke lenger er ren slik den en gang var. Mine forfedre advarte oss mot at skogen kom til å bli ødelagt. Vi har alltid beskyttet skogen og derfor er det viktig at vi samles som vi gjør her for å snakke om disse viktige temaene.

10 år med Operasjon Dagsverk i Indonesia

I 2001 samlet norske skoleelever inn 26,5 millioner kroner til utdanning og rettighetsarbeid i **Asias regnskoger**. I år, ti år etter, ble Operasjon Dagsverk med Regnskogfondet på tur for å se hvordan det har gått.

AV ANNE LEIFSDATTER GRØNLUND

ETTER TRE ÅR MED UTSETTELSE på grunn av tsunami, flom og jordskjelv ble det lenge planlagte seminaret om utdanning i regnskogen endelig gjennomført i Indonesia. De tidligere OD-lederne Ingvild Austgulen (22) og Simon Oliver Ommundsen (21) var med som observatører.

Lokal tilpasning

– Det var fantastisk å møte så mange engasjerte mennesker som bruker enormt med tid og krefter på det de jobber og brenner for, sier Ingvild Austgulen.

Tilpasset utdanning er helt nødvendig for at lokale kulturer og tradisjoner skal bli ivaretatt i en verden i endring. Samtidig spiller det en viktig rolle i kampen for å bevare regnskogen.

– Tradisjonene og kunnskapen urfolkene viderefører fra generasjon til generasjon er sterkt knyttet til skogen, og det er nettopp urfolkene som har voktet og tatt vare på regnskogen opp gjennom tidene, sier hun.

Lang vei igjen

Under seminaret fortalte representanter for de ulike gruppene hvor langt de har kommet – og hvilke utfordringer de står overfor.

– Det var særlig spennende å høre om utfordringer de har, for eksempel blir det å få utdanningen anerkjent av myndighetene en viktig sak framover. Selv om prosjektene har gått bra så langt er det tydelig at vi ikke kan slå oss til ro med det. Regn-

FIKK PRØVD SEG: OD-lederne Ingvild Austgulen (22) og Simon Oliver Ommundsen (21) fikk prøvd seg på urfolklivet da de deltok på Regnskogfondets partnerseminar om utdanning i Indonesia.

skogen i Indonesia er under hardt press, sier Austgulen.

Skogene forsvinner

Mange urfolksgrupper har ikke tilgang på undervisning i det hele tatt fordi de bor i områder der det ikke finnes noe offentlig tilbud. Orang rimba i Jambi, mentawaiene på Mentawai-øyene og tau ta'a på Sulawesi

er blant urfolksgruppene som nå har fått et skoletilbud tilpasset sin egen kultur og på sitt eget språk.

– Mange urfolk har i løpet av relativt kort tid gått fra å leve tilnærmet isolert til å oppleve at skogene deres forsvinner i økende tempo. De trenger undervisning som tilrettelegges slik at de kan beholde sin særegenhet og samtidig ha kunnskap om verden rundt og om sine rettigheter der, sier programkoordinator i Regnskogfondet Geir Erichsrud.

Skal spre kunnskap

Med nettverksseminaret ble siste rest av OD-pengene fra 2001 benyttet. Men arbeidet som ble startet er langt fra avsluttet.

– Vi her hjemme har også et stort ansvar. Det burde vært mye større fokus på hvilke standpunkt Norge inntar i regnskogsspørsmål. Ikke bare når det gjelder regnskogsmilliardene, men like mye når det gjelder import av palmeolje, tømmer og annen aktivitet som ødelegger regnskogen, sier Ingvild Austgulen.

Tilbake i Norge skal OD-delegatene bruke tid på å informere elever og OD-ansvarlige i Norge.

– Vi skal fortelle hvordan det har gått med prosjektet som ble startet i 2001 og avsluttet i år. Vi skal fortelle at kampen på ingen måte er over. Det som gjorde sterkest inntrykk er hvor mye som står igjen før vi er i mål. Hvor langt vi fortsatt har å gå, sier hun.

VIL DU LÆRE MER?

- Sjekk ut www.regnskog.no, søk på «skole for skogen»
- Send en mail til **annelg@regnskog.no** for å få tilsendt Eva Johannessens bok «Schools in the Rainforest» om erfaringene fra Brasil

OD 2001

- Ga støtte til rettighetsfokusert arbeid i Indonesia, Malaysia og Papua Ny Guinea
- 180 000 elever samlet inn 26,5 millioner kroner
- ODs rolle ble avsluttet med et partnerseminar i 2011, prosjektene lever videre

UTDANNING FOR URFOLK

- Styrker og ivaretar urfolkens egen kultur, språk og tradisjon
- Gjør lokalsamfunn bedre rustet til å stanse tømmerhoggere og utbyggere
- Gir innbyggerne kunnskap til å foreta bevisste valg om egen framtid

REGNSKOG I SØRØST-ASIA

- Forsvinner raskest i verden
- 70–80 prosent av Indonesias tømmerhogst skjer ulovlig
- Avskogingen fører til mange og sterke konflikter
- Urfolk og andre skogfolk blir presset vekk fra sine tradisjonelle områder

«Skolen har gitt oss en viktig arena for diskusjoner om hvordan vi skal sikre framtiden til vårt folk»

Startet indianerskole – reddet språket

Etter å ha tilbragt ungdomstiden på misjonærenes internatskole og sett hvordan hans egen kultur var i ferd med å forvitte, bestemte Tuyuka-indianer Higino Tenório seg for å bli lærer – med egen indianerskole i landsbyen som mål.

Hva kjemper du for?

Hovedmålet mitt som lærer er å styrke det indianske språket og kulturen gjennom et skolesystem som er tilpasset oss. Å ha egne skoler er avgjørende for at vi skal kunne fortsette å bo på landet vårt og ivareta tradisjonene våre.

Hva fikk deg til å engasjere deg?

Jeg ble involvert i indianernes motstandsbevegelse da jeg var i 20-årene. Den vokste fram som en reaksjon på militærregimets kampanjer for å «integre» indianerne i storsamfunnet. I begynnelsen brukte vi alle våre krefter på å kjempe for å få anerkjent rettighetene til landet vårt. Etter at vi oppnådde det tidlig på 1990-tallet, begynte kampen for å få vår egen skole med vårt eget pensum. Vi fikk høre gjennom Regnskogfondets samarbeidspartner ISA at urfolk fikk grunnlovsfestet rett til egne skoler i 1988. Vi var en gjeng som samlet oss for å finne ut hvordan vi kunne skape en alternativ skole for å styrke kulturen vår og svare på de utfordringene vi møter i vårt samfunn. Takket være støtte utenfra klarte vi det, og skolen har gitt oss en viktig arena for diskusjoner om hvordan vi skal sikre framtiden til vårt folk.

Hva har vært den største utfordringen?

Tidligere var det bare misjonærer som drev skoler. De underviste kun på portugisisk og de dro folk ut av lokalsamfunnene. Målet deres var tydelig, de skulle «sivilisere» indianerne. Selv tilbragte jeg store deler av ungdomstiden på en slik internatskole, der levemåten, språket og livssynet vårt ble rakkert ned på. Det har vært en vanskelig oppgave å snu denne trenden etter å ha blitt innprentet gjennom mange år at våre

tradisjoner ikke var verdt noe. Sammen med språket og kulturen forsvant jo også selvbildet og selvtiliten. Derfor er det så utrolig viktig å få opprettet egne, indianske skoler – og derfor fortsetter jeg å kjempe for dette.

Hva er din største seier?

Mange indianske språk forsvant for godt som en konsekvens av misjonærskolenes makt. Da prosjektet med å skape vår egen skole startet var det bare oss over 40 år som fortsatt snakket tukano, mitt folks språk. Derfor hastet det med å komme i gang. I dag er tucano igjen morsmålet til både voksne og barn og det snakkes av rundt tusen mennesker, omtrent halvparten i Brasil og halvparten i Colombia.

Hvilke krefter kjemper dere mot?

I dag har vi heldigvis ikke militærregime i Brasil, men det er fortsatt et problem at myndighetene ikke følger opp lovverket. Det er så alt for mange som ikke vet hvilke rettigheter de har, eller som ikke har ressurser til å sette i gang. Dersom vi ikke hadde fått høre om denne loven, tatt grep selv og fått støtte fra organisasjoner som Regnskogfondet og kampanjer som Operasjon Dagsverk, hadde vi vært uten skole og med et dødt språk i dag.

Hvilket mål jobber du mot nå?

Vi er inne i en prosess for å finne ut hva som kreves for å kunne starte indiansk utdanning på universitetsnivå. Det er helt klart et behov for høyt utdannede i landsbyene, men utdanningene de vanlige universitetene tilbyr er ikke tilpasset våre behov. Derfor jobber vi for å utvikle høyere utdanning på våre egne premisser.

annelg@regnskog.no

Foto: Anne Leifsdatter Grønlund

HIGINO TENÓRIO, Tuyuka-indianer

SAK: Pioner innen indiansk utdanning i Brasil

ORGANISASJON: FOIRN – Den regionale urfolksorganisasjonen i Rio Negro

HVOR: Rio Negro, Brasil

BAKGRUNN: Utdannet lærer, har viet livet til å kjempe for egne indianske skoler. Jobber i dag med å tilrettelegge for indiansk utdanning på universitetsnivå

Matolje til besvær

Du finner den i en rekke av våre vanligste dagligvarer. Kamouflert som «vegetabilsk olje» brukes **palmeolje** i margarin, kjeks, babygrøt, såpe, potetgull, supper, sauser, frokostblandinger og en hel rekke andre varer som er vanlige i norske husholdninger. Men hva har palmeolje med regnskog å gjøre?

PALMEOLJE: Enorme regnskogsområder ryddes hvert år til fordel for oljepalmeplantasjer. Oljepalmefruktene kan høstes to ganger i måneden.

AV HANNE BROWN

FOTO: Julie Forchhammer

Palmeolje utvinnes fra palmefrukten som vokser på oljepalmetrær – som dyrkes i enorme plantasjer. Etterspørselen etter den billige oljen har gjort dette til en stor eksportvare for land som Malaysia og Indonesia.

Ødelegger økosystem

Årlig hugges og brennes enorme områder med regnskog for å plante oljepalmer. Plantasjene er i dag den viktigste drivkraften bak avskoging i begge disse landene, og de fortrenger en rekke plante- og dyrearter. Skogene på Borneo og Sumatra er verdens eneste tilholdssted for orangutangen, men oljepalmeplantasjene har gjort det svært vanskelig for disse fruktspisende apene å klare seg. De forsvinner, sammen med dyr som nesehornfugler og villsvin.

Mister skogen sin

Penanfolket har bodd i Sarawaks skoger på Borneo i titusener av år. De var opprinnelig skogsnomader som levde av jakt og sanking i regnskogen. På grunn av den omfattende avskogingen er de fleste nå fastboende i landsbyer som Long Beluk. Før stod regnskogen tett rundt landsbyen. I dag er de siste restene i ferd med å forsvinne til fordel for oljepalmeplantasjer. Plantasjene gjør det vanskeligere å jakte, og kjemikalierne som benyttes forurensar elvene hvor penanene fisker.

– Vi blir boende, uansett hvor lite skog som er igjen, sier landsbyleder Alah Being.

De dyrker grønnsaker og ris for å overleve. Salg av flettede matter og smykker av rotting gir noen ekstra inntekter. Men også denne aktiviteten blir vanskeligere når skogen forsvinner. I dag lever mange av regnskogfolkene i fattigdom.

Helseskadelig

Her hjemme i Norge er det en vanlig oppfatning at vegetabiliske oljer er sunne, uansett hvilken plante de stammer fra. Dette er dessverre en myte: i tillegg til å være en drivkraft bak regnskogødeleggelse er palmeolje dårlig for helsa. Den inneholder mange mettede fettsyrer og øker kolesterolkonsentrasjonen i blodet. Dermed er palmeolje ugunstig for både barn og voksne.

Mangel på merkeordning villeder

Norge importerer rundt 8000 tonn palme-

MENNESKELIG KATASTROFE: Alah Beling frykter at det blir umulig for landsbyen å overleve når plantasjene har overtatt skogen de lever av.

Foto: Julie Forchhammer

vedtatt i EU-systemet i høst, og vil etterhvert også gjelde det norske markedet.

– Dette er en svært gledelig nyhet. Mange forbrukere ønsker bevisst å unngå produkter med palmeolje, men har vanskeligheter med å gjennomføre det fordi produktene ikke merkes, sier Anja Lyngsmark.

Sertifisering – en løsning?

Sertifisering av palmeolje er et alternativ som fortsatt er veldig nytt og Regnskogfondet mener det er for tidlig å si om det kan løse noen av de alvorlige problemene som skyldes palmeoljeproduksjon.

– Vår erfaring med tømmer-sertifisering er at krav som er gode på papiret altfor ofte ikke følges opp i praksis. For å kunne garantere for bærekraft må det være full sporbarhet på palmeoljen. Bare da kan man vite med sikkerhet hvor og hvordan palmeoljen er produsert, sier Lyngsmark.

olje årlig. Mye av denne oljen brukes av matvare- og kosmetikkindustrien. Regler for ingrediensmerking av matvarer har fram til nå fastslått at samlebetegnelsen «vegetabilsk olje» føres opp, ikke spesifikt hvilken type olje som blir brukt. Det er derfor ofte umulig å vite om produktet du kjøper inneholder palmeolje.

Mange norske matvareprodusenter nekter å oppgi informasjon om sine leverandører hvis de blir spurt om det.

Regnskogfondet er skuffet over hemmeligholdet i bransjen.

– Hvis ikke selskapene opplyser om hvor og hvem de kjøper palmeolje fra, er det umulig for forbrukerne å vite om palmeoljen er produsert i tråd med lover og viktige prinsipper, sier kampanjeansvarlig i Regnskogfondet Anja Lyngsmark.

EU har vedtatt merkeordning

Derfor gleder Regnskogfondet seg nå over at EU-parlamentet har bestemt at det skal innføres nye regler for merking av matvarer. En av dem går ut på at det ikke lenger er tilstrekkelig å bruke samlebetegnelsen «vegetabilsk olje» eller «vegetabilsk fett».

Heretter må produsentene oppgi hvilken type olje det er snakk om, enten det gjelder palmeolje eller for eksempel raps- og soyaolje. De nye reglene blir endelig

Gir ikke opp

Tilbake i Sarawak har ikke penanfolket i Long Beluk gitt opp håpet. De vil kjempe for å bevare regnskogen og jorden sin. Landsbyen har samlet inn frø fra mange av regnskogens trær og planter. De håper å kunne dyrke dem og gjenskepe noe av arts mangfoldet som er ødelagt.

hanne@regnskog.no

REGNSKOGFONDETS ARBEID MED PALMEOLJE

Regnskogfondet samarbeider med flere organisasjoner i regnskogsland som forsøker å stanse oljepalmeplantasjer. En del av dette arbeidet dreier seg om å skaffe dokumentasjon om skadevirkninger og bistå lokalsamfunn i konflikter med plantasjeiere. Regnskogfondet jobber også for å minimere bruken av miljøskadelig palmeolje i Norge.

Har du et forbrukerspørsmål om produkter som skader regnskogen? Send en mail til anjaly@regnskog.no!

Fra «Viva a mata!» til «Regnskog»

Regnskogfondets magasin gjennom 18 år

APRIL 1993:

Regnskogsfondet starter tidskriftet «Viva a mata!» (portugisisk: Leve skogen). Nyhetsbrevet er på fire sider og kommer fire ganger i året. Regnskogfondets aller første blad åpner med ordene «Med første nummer av Viva a mata! – Leve skogen! – begynner Regnskogsfondet en mer regelmessig informasjonstjeneste. Nyhetsbrevet vil bringe informasjon om de prosjektene vi støtter og utviklingen i regnskogsarbeidet internasjonalt». I den første utgaven kan man også lese om Regnskogfondets filosofi: «Regnskogsfondet arbeider sammen med de som bor i regnskogen. Vi kan bare vinne kampen for å bevare skogens fantastiske mangfold hvis vi styrker de lokale kreftene som har interesse av å bevare den.» En filosofi som fortsatt beskriver kjernen i vårt arbeid!

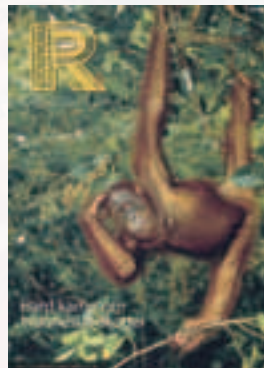
DESEMBER 1998:

«Viva a mata!» skifter logo. I 1998 dukket også en av våre mest populære spalter opp: «I Arilds Hage»

MARS 1999:

I mars 1999 begynte ting å skje med layouten – det dukket opp farger både på forsidene og inni.

MARS 2000:

Regnskogsfondet jobber ikke lenger bare i Brasil – og navnet «Viva a mata!» endres til «Nytt fra Regnskogsfondet». Logo og layout endres også.

MARS 2007:

«Nytt fra Regnskogsfondet» får den formen det har hatt mer eller mindre fram til i dag.

SEPTEMBER 2011

«Nytt fra Regnskogsfondet» skifter navn til «Regnskog» og endrer igjen utseende. Redaksjonen takker for alle innspill som har kommet fra leserne!

JUBILEUMSUTGAVER:

Desember 1994: Regnskogsfondet fyller fem år, og det markeres i «Viva a mata!». Det skrives om Regnskogfondets opprinnelse med Sting og Raoni, opprettelsen av Menkragnoti-reservatet, Xingu-parken, Yanomami-indianerne og Operasjon Dagsverk.

Juni 1999: Regnskogsfondet fyller 10 år, og organisasjonens største seiere, regnskogstømmere i butikkene og Indonesias framtid vies stor plass.

September 2010: Regnskogsfondet fyller 20 år og markeres med konferanse for de lokale samarbeidspartnerne rundt om i verden og stor fest på Rockefeller.

«Den tropiske regnskogen er som et grønt univers, med millioner av ukjente arter og uante muligheter for framtida»
Arild Hagen

SNACK: Stekte gresshopper regnes som snadder mange steder. For denne gutten er dette knasende, godt snacks.

VERDIFULL: Vannskorpionene av arten *Lethocerus indicus* er høyt verdsett i Asia. Den kan koste like mye som en hel kylling på markedet.

Sprøtt snadder for overlevelse

Insekter som mat er uvant i vår del av verden. Bare tanken på å spise insekter vekker vemmelse og avsky hos mange.

I ANDRE DELER AV VERDEN finnes rike tradisjoner for bruk av insekter til matretter og snacks. Vi forbinder ofte insekter med sykdom og uhygieniske forhold. Kanskje ser vi for oss myldrende spyfluelarver i råtnende kjøtt. Men vår sterke aversjon mot insekter som mat er først og fremst følelsesbetont.

Næringsrik kost

En helt annen tilnærming til temaet insekter som mat er å ta utgangspunkt i ernæringsmessige kvaliteter. Den amerikanske forskeren Ronald R. Taylor sammenlignet innholdet av proteiner, fett, karbohydrater, mineraler og vitaminer med hva som finnes i andre matvarer. Insektene er rike på proteiner og fett og kom godt ut av sammenligningen. Dermed utgjør de et verdifullt tilskudd av energi og proteiner hos kulturer med et dominerende vegetabilsk kosthold.

Den mer omfattende bruken i tidligere tider har utvilsomt vært et viktig bidrag til et balansert kosthold. Proteinmolekyler er lange kjeder bygd opp av 20 forskjellige aminosyrer. Noen av dem er essensielle, de bygges ikke opp i kroppen og må derfor tilføres gjennom kostholdet. Vegetabilsk mat mangler ofte én eller flere av de essensielle aminosyrene. Insekter som en del av kostholdet bidrar til å dekke behovet.

Fritert sikade og innbakte skorpioner

Noen steder i verden kan man fortsatt få et lite inntrykk av

mangfoldet i tidligere tiders utnyttelse av naturressursene. Fortsatt finnes markeder som er fullstendig dominert av insekter. Sprell levende eller tilberedt på mange forskjellige måter. Kurver på rekke og rad, med stekte gresshopper, feite insektlarver og sikader stekt i olje, maurpupper pakket inn i blader, store biller og vannskorpioner, innbakte og naturelle.

Høyt verdsatt

På slike markeder får man et inntrykk av hvordan noen insekter ikke bare er et verdifullt mattilskudd, men også høyt verdsatte delikatesser. I Asia utnyttes en kjempe av en vannskorpion (*Lethocerus indicus*) som en utsøkt delikatesse, og hannen er dyrest. Den har et duftorgan, som setter en spesiell smak på retten. I det nordøstlige Thailand brukes den blant annet til en spesiell saus – *Nam prik num maeng daa*. Det er bare å kvittere med «nam-nam», for dette er høyt verdsatt snadder.

ARILD HAGEN

Gjennom flere tiår har forskningsjournalist og naturfotograf Arild Hagen samlet bilder og historier om livets myldrende og skjøre mangfold i regnskogen. Hagen har lang fartstid fra NRK og står bak flere populære programmer og TV-produksjoner.

redd regnskogen!

Gi en gave til Regnskogfondet

Regnskogen er viktig for mennesker, dyr, miljø og klima. Visste du at Regnskogfondet sammen med lokale samarbeidsorganisasjoner beskytter regnskogsområder like store som hele Norges areal? Bidrag fra mennesker i Norge gjør vårt arbeid mulig. Du kan gi en gave på www.regnskog.no, eller ved å bruke giverkonto 1602 58 32500

VERDIFULL STØTTE: Hver krone du gir, redder 200 kvadratmeter regnskog i ett år.

ILDSJEL!

Barn + regnskog = sant!

«Kyvikvatnet naturbarnehage er med i sertifiseringsordningen «Grønt Flagg», og i barnehageåret 2010–2011 hadde vi internasjonalt fokus i sertifiseringen vår. Vi valgte regnskogen som tema fordi den har stor innvirkning på miljøet her på jorda. Til å begynne med var det litt vanskelig å skulle jobbe med et tema såpass langt unna som regnskogen, men vi fant jo snart ut at vi faktisk har regnskog her i Norge også... Skjønt vi fokuserte på den tropiske regnskogen, og da i særdeleshett Amazonas.

Kreativ læring

Vi skred til verket med fynd og klem. Vi har vært på biblioteket og lånt bøker og vi har sett på utstillinger på Vitenskapsmuseet. Vi hadde bruktnmarked da vi markerte FN-dagen, vi sang og rappet for miljøet, vi ga

FANTASTISKE FROSKER: Det er litt av et arbeid barna i Kyvikvatnet har lagt ned i sitt regnskogsprosjekt.

bort gamle klær og ting og serverte kaffe og saft. Nesten 4000 kroner fikk vi inn, som gikk til Regnskogfondet. Videre har barna tegnet og malt med tema regnskogen, og vi lærte oss å lage flere forskjellige typer papirfrosker.

Skapte egen regnskog

Vi gjorde om amfiet vårt til vår egen lille regnskog ved hjelp av vindusmaling, origami, fingerheklning, tegning, maling, klipping og liming. Det ble til slutt en helt ordentlig jungel, med dyr og insekter hengende ned fra både tak og vegger. Man fikk et lite innblikk i regnskogen, og sannelig tror jeg ikke det dukket opp et par nye arter også ...»

Tekst og foto: Frank Bøkseth, ansatt i Kyvikvatnet barnehage

Start din egen innsamling

Ta en titt på MyGoodAct – et nettsamfunn for mennesker som bryr seg. Det ferske nettsamfunnet er utviklet av studenter i Norge og skal gjøre det enklere for personer å engasjere seg. På MyGoodAct kan du starte ditt eget prosjekt til støtte for en god sak. Du kan støtte enkeltprosjekter direkte, og du kan få de oppdateringene du ønsker.

På Regnskogfondets profil på MyGoodAct kan du støtte oss og følge nærmere med på hva vi driver med. I tillegg kan du starte din egen innsamling til inntekt for Regnskogfondet!

Sjekk ut Regnskogfondets profil på www.mygoodact.com

ENGASJERTE STUDENTER: Daniel Joachim Kleiven, Halvard Bastiansen, Henriette Andersen, Jonas Borchgrevink og Håkon Soløy er hjernene bak MyGoodAct.

Ta et grønt valg med Hafslund

100 prosent fornybar energi, 100 kroner til Regnskogfondet

Hafslunds strømvatle

Grønt valg koster det samme som den billigste spotavtalen. Du betaler kun 100 kroner ekstra i året, som går uavkortet til Regnskogfondet. Det første året gjør Hafslund det samme – gir 100 kroner til Regnskogfondet. I tillegg er du garantert 100 prosent fornybar energi!

Grønt flagg

Grønt flagg er en miljøsertifiseringsordning for barnehager, grunnskoler og videregående skoler. Sertifiserte barnehager og skoler får rett til å heise det grønne flagget. Flagget gir barnehagene og skolene synlig bevis på at de gjennomfører miljøprosjekter på høyt nivå og at de har prioritert miljøet i både undervisning og daglig drift.

Bli Regnskogvokter!

- Nesten en femtedel av de globale klimagassutslippene skyldes ødeleggelse av tropiske skoger
- Mellom 50 og 80 prosent av verdens plante- og dyrearter lever i regnskogen
- Mer enn 60 millioner urfolk er avhengige av regnskog for å overleve

En Regnskogvokter gir et fast beløp til Regnskogfondet hver måned. De faste bidragene gjør det mulig for Regnskogfondet å arbeide langsiktig og strategisk for å redde verdens regnskoger. Regnskogvokterne er blant våre viktigste støttespillere. Bli med på laget, du også!

Gå inn på www.regnskog.no for å bli Regnskogvokter. Du kan også kontakte oss på mail: regnskog@regnskog.no eller telefon: 23 10 95 00.

Sammen redder vi regnskogen!

på baksiden

Kunnskap om biologisk mangfold i praksis!

Under ledelse av to unge jenter legger barneflokket fra efefolket i Ituriskogen i DR Kongo, ut på sopptur. De sanker sopp og tilbereder formiddagsmat – og de vet godt at kun 21 av de kanskje tusenvis soppartene kan sannes. Blant efefolket har selv barna en imponerende kunnskap om artsmangfoldet de lever i. Dette er kunnskap om biologisk mangfold i praksis!

Foto: ESPEN WÆHLE

Regnskogfondet

RAINFOREST FOUNDATION NORWAY

REGNSKOG

Utgiver: Regnskogfondet | Grensen 9 B, 0159 Oslo | Tlf 23 10 95 00 | www.regnskogfondet.no | regnskog@regnskog.no | Redaktør: Anne Leifsdatter Grønlund

Design: Concorde Design | Trykk: Merkur trykk | Regnskog er trykket på resirkulert papir | Opplag: 8500 | ISSN: 1502-2951

Regnskog utgis med økonomisk støtte fra Norad.